

Rezime Izvještaja guvernera - februar 2011

Ažurirano: 14.04.2011. godine

U Izvještaju guvernera za februar 2011. godine dat je pregled makroekonomskog ambijenta, ocjena sprovođenja politike Centralne banke i stabilnosti finansijskog sistema, kao i izvještaj o finansijskom poslovanju Centralne banke.

Procjenjeni rast BDP-a u 2010. godini je bio između 1% i 2%. Ipak, u izvještaju je istaknuto da se efekti krize i dalje osjećaju i da je još uvijek rano govoriti o potpunom oporavku, jer su brojni rizici u sistemu još uvijek prisutni.

Godišnja stopa inflacije, mjerena indeksom potrošačkih cijena, iznosila je 2%, u februaru 2011. godine, a za prva dva mjeseca ove godine iznosila je 1,2%. Na mjesečnom nivou zabilježen je rast od 1%, što predstavlja najveći mjesečni rast cijena od avgusta 2009. godine (kada je iznosio 1,1%). Za 2011. godinu očekuje se kretanje inflacije u rasponu od 2,75% (optimistička procjena) do 4,75% (pesimistička procjena).

Industrijska proizvodnja je u prva dva mjeseca 2011. godine zabilježila rast od 5% u odnosu na isti period prethodne godine, čemu je doprinio rast proizvodnje u sektoru vađenja ruda i kamena i prerađivačkoj industriji. Pad proizvodnje je evidentiran u sektoru proizvodnje električne energije, gasa i vode, ali treba imati u vidu da je ovaj sektor imao visoku osnovicu u istom periodu prethodne godine.

Broj dolazaka turista u januaru 2011. godine je povećan za 8,3%, dok se broj noćenja smanjio za 1,9%, u odnosu na januar 2010. godine. Većina vidova saobraćaja je ostvarila pad. Smanjen je prevoz robe u željezničkom, drumskom i vazdušnom saobraćaju, kao i prevoz putnika u željezničkom i drumskom saobraćaju, dok je u vazdušnom saobraćaju došlo do povećanja broja prevezenih putnika. Šumarstvo je ostvarilo rast proizvodnje od 29,7% u januaru 2011. u odnosu na isti mjesec prethodne godine. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je zabilježilo pad od 0,8% u 2010. godini u odnosu na 2009. godinu, mjereno efektivnim časovima rada. Promet robe u trgovini na malo (u tekućim cijenama) u januaru 2011. u odnosu na isti mjesec prethodne godine veći je za 4,3%, dok je u odnosu na decembar 2010. godine manji za 23,9%.

Broj zaposlenih u 2010. godini je bilo niži za 7,1% u odnosu na 2009. godinu, dok je broj nezaposlenih lica povećan za 0,7% u februaru 2011. u odnosu na prethodni mjesec, a 2,1% u odnosu na isti mjesec prethodne godine.

Na kraju februara 2011. godine od 54.517 pravnih i fizičkih lica koji obavljaju djelatnost, njih 14.427 ili 26,5% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom došlo je do povećanja broja blokiranih pravnih i fizičkih lica za 1,4%, a u odnosu na decembar 2010. godine za 2,2%. Ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 285 miliona eura, što predstavlja porast u odnosu na januar 2011. godine za 7,5%, a u odnosu na decembar 2010. godine za 12,3%. Koncentracija duga je bila relativno velika jer je 10 najvećih dužnika, koji čine 0,07% od ukupno evidentiranih dužnika, učestvovalo sa čak 21,2% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika, koji čine 0,35% od ukupno evidentiranih dužnika, učestvovalo je sa 42,1% u ukupnom dugu, po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

U narednom periodu će i dalje biti prisutan kreditni rizik i pored napora koje menadžment banaka ulaže na restrukturiranju kreditnog portfolija. Stanje u bankarskom sistemu, sa

aspekta likvidnosti, je na zadovoljavajućem nivou. Kapital banaka je u februaru 2011. godine u odnosu na prethodni mjesec smanjen za 2%, a u odnosu na decembar 2010. godine za 4,5%, kao rezultat ostvarenog gubitka i povećanja izdvajanja rezervacija za potencijalne gubitke. Likvidna aktiva je u februaru iznosila 570,9 miliona eura i bila je niža za 0,8% u odnosu na prethodni mjesec, dok je povećana u odnosu na decembar 2010. godine za 1,5%. Bilansna suma banaka je neznatno povećana u odnosu na decembar 2010. godine, a smanjena za 0,1% u odnosu na januar tekuće godine. Depoziti su u februaru povećani za 0,5% u odnosu na prethodni mjesec, dok su u odnosu na decembar prethodne godine ostvarili rast od 1,6%. Banke su zabilježile neznatan rast kredita od 0,1% u odnosu na prethodni mjesec, dok je u odnosu na decembar 2010. godine ostvaren pad od 2,2%. Došlo je do smanjenja kredita koji kasne za 2,3% u odnosu na januar 2011. godine, ali je u odnosu na kraj prethodne godine zabilježen njihov rast od 16%. Nekvalitetni krediti su u februaru porasli u odnosu na prethodni mjesec i u odnosu na kraj prethodne godine za 0,6% i 6,2%, respektivno.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa u februaru 2011. godine bila je na istom nivou kao i u decembru 2010. godine i iznosila je 9,63%, što predstavlja rast od 0,02 procentna poena u odnosu na januar tekuće godine. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 3,22% u februaru 2011. godine i ostvarila je rast od 0,02 procentna poena u odnosu na prethodni mjesec, a pad od 0,04 p.p. u odnosu na decembar 2010. godine. Ovakvo kretanje kamatnih stopa je rezultat metodologije koja pokriva sve kredite i depozite, a ne novoizdate kredite i novoprimiteljne depozite.

Na kraju februara 2011. godine obavezna rezerva banaka iznosila je 165,7 miliona eura, što je za 3 miliona ili 1,9% više u odnosu na prethodni mjesec, odnosno za 1,2 miliona ili 0,7% više u odnosu na kraj 2010. godine. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 74,6%, u državnim zapisima 18,1%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 7,3%. Sedam banaka je iskoristilo mogućnost izdvajanja dijela obavezne rezerve u obliku državnih zapisa.

Na kraju januara 2011. godine, prema preliminarnim podacima, bruto premija osiguranja iznosila je 3,9 miliona EUR-a. U njoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (87,5%), dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (12,5%). I pored porasta premija životnog osiguranja, usljed uticaja finansijske krize, osiguravajuća društva su u posmatranom periodu bila suočena sa problemom njihove otežane naplate, što je za rezultat imalo storniranje velikog broja polisa, povećanje zahtjeva za otkup polisa i smanjenje broja aktivnih polisa.

Konstatovano da je kriza na tržištu kapitala i dalje prisutna. U februaru je zabilježen značajan pad prometa i indeksa u odnosu na prethodni mjesec.

Fiskalni deficit Crne Gore, u februaru 2011. godine, prema procjeni Ministarstva finansija, iznosio je 20,5 miliona eura, dok je u istom periodu prošle godine ostvaren deficit u iznosu od 9,5 miliona eura. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore, u februaru, iznosili su 72,7 miliona eura, ili 2,3% BDP-a (procijenjeni BDP za 2011. godinu iznosi 3.170 miliona eura), što je u odnosu na plan za navedeni mjesec niže za 8,1%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u februaru prošle godine, ostvaren je pad od 4,4%. Izdaci budžeta, u februaru, procijenjeni su na 93,2 miliona eura ili 2,9% BDP-a. U odnosu na isti period prošle godine, rashodi su veći za 8,9%. U februaru 2011. godine, kapitalni budžet je iznosio 5,1 miliona eura.

Javni dug Crne Gore na kraju februara 2011. godine, iznosio je 1.258,4 miliona eura ili 39,7% BDP-a. Od toga unutrašnji dug iznosi 356,2 miliona eura ili 11,2% BDP-a, dok

spoljnji dug iznosi 902,2 miliona eura ili 28,5% BDP-a. Stanje duga, u odnosu na kraj januara 2011. godine, uvećano je za 0,3 miliona eura. Ukupan iznos garancija Crne Gore na kraju februara 2011. godine iznosio je 377,3 mil.eura, ili 29,9% javnog duga, od čega su ino garancije iznosile 335,1 miliona eura, dok su garancije izdate za kredite kod domaćih banaka iznosile 42,2 miliona eura. U odnosu na kraj januara 2011. godine, domaće garancije uvećane su za oko 4 miliona eura, dok su ino garancije smanjene za 0,8 miliona eura.

Prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa u 2010. godini bio je za 13,6% manji nego u prethodnoj godini i iznosio je 774,6 miliona eura ili 25,6% BDP-a, što je rezultat nižeg spoljno-trgovinskog deficita i povećanja suficita na računima tekućih transfera (34%) i usluga (16,1%). Neto priliv stranih direktnih investicija je iznosio 542,4 miliona eura ili 49,1% manje nego u 2009. godini. U januaru 2011. godine, prema preliminarnim podacima, ukupan priliv stranih direktnih investicija iznosio je 58,5 miliona eura, dok je istovremeno odliv iznosio 2,2 miliona eura. Rezultat takvih kretanja je ostvareni neto priliv od 56,3 miliona eura, što je za 24,7% više od prošlogodišnjeg mjesečnog prosjeka ili čak 2,3 puta više nego u januaru 2010. godine kada je neto priliv iznosio 24 miliona eura. U strukturi ukupnog priliva SDI 62% se odnosilo na ulaganje u banke i prduzeća, zatim slijede investicije u nekretnine 15,3% i interkompanijski dug 12,4%.

U Izvještaju su sublimirane ključne realizovane aktivnosti svih organizacionih jedinica u sastavu Centralne banke, a koje su bile u funkciji sprovođenja Politike Centralne banke u februaru 2011.godine.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema u Crnoj Gori, kontinuirano je analizirano i nadgledano stanje u bankarskom sistemu. Radi očuvanja monetarne i finansijske stabilnosti, kao jednog od primarnih ciljeva Politike Centralne banke Crne Gore u 2011. godini usvojeni su pozakonski akti koji omogućavaju implementaciju novih instrumenata monetarne politike. Takođe, je usvojen set podzakonskih propisa koji reguliše platni promet. U toku je rad na novoj Odluci o adekvatnosti kapitala, Odluci o velikim izloženostima banaka, kao i na pripremi Priručnika za kontrolu usklađenosti poslovanja banaka sa propisima iz oblasti sprječavanja pranja novca i finansiranja terorizma.

Kod upravljanja međunarodnim rezervama ispoštovan je princip likvidnosti i sigurnosti. Raspoloživa sredstva za investiranje plasirana su najvećim dijelom u kratkoročne depozite kod pojedinih centralnih banaka Eurosystema, FED-a i BIS-a, dok je manji dio sredstava investiran u njemačke državne hartije od vrijednosti.

U svojstvu fiskalnog agenta izvršeni su poslovi u vezi sa državnim zapisima, koje emituje Crna Gora, a ukupna tražnja za kupovinom zapisa premašila je ponuđeni, emitovani iznos.

Banke su redovno izdvajale zakonom propisani nivo obavezne rezerve i nije bilo korišćenja ovih sredstava u februaru. U radu RTGS i DNS sistema nije bilo zastoja. Urađena je procjena potreba za gotovim novcem u kovanicama za 2011. godinu.

Nastavljene su i aktivnosti na projektu Registra novčanih kazni i prekršajne evidencije (RNKIPE), čiji je nosilac Ministarstvo pravde.

Urađeni su Finansijski izvještaji za 2010. godinu, a imenovan je međunarodno priznati nezavisni spoljnji revizor za reviziju finansijskih iskaza za 2010 godinu.